

közül van a' reuszi tartományoknak ezüstjök, rezek, ónjok, vasok, timsójok, gáliczok 's a' t. A' lakosok igen szorgalmatosak 's munkásak, kiváltképpen pamut és gyapju mivekkel, harisnyakötéssel, pamutfonással, kalapokkal, porcelán edényekkel, dohányval, tímársággal, timsó- és gáliczfőzéssel 's vas mivek készítésével foglalatoskodnak. A' gyapjumanufaktúrák főbb helyei: Gera, hol tartatnak a' legszebb festések is, Greitz, Lobenstein, Markt-Hohenleuben és Schleitz; legtöbb pamutfabr. van Hirschbergben, Ebersdorfban, Zeulenrodában és Markt-Hohenleubenben. Ezen készítményekkel nem csak kereskedés üzetik, főképpen a' leipzigi vásárokon. Egyéb-iránt a' tartomány csak marhát és fát vihet ki. — A' közönséges tanításra jó gond van. Greitzban és Schleitzban latin iskolák 's Gerában jól alkotott gymnasium vannak. Greitzban iskolamasterek és prédikálók seminariuma is találtatik. A' status rendjei a' nemesség, városi polgárok és községek. A' német szövetség seregébe az idősebb ág 206 's az ifjabb 538 embert ad — Reusz-Köstritz, Schleitznak mellékága, 60,000 for. jövedelemmel. Ez, mint a' schleitz és ebersdorfi ág is, még szép közvetett jószágokat birnak, p. o. Ebersdorf a' hoymi örökös uradalmat.

RÉVAI, régi előkelő magyar nemzetség, melly már 1200 körül a' magyar föld délszakán 34 falut birt a' Szerémségben helyezett Réva várhoz, mint birtokfőhöz, mellyről vette az nevezetét. II. Lajos király 1521 költ diplomája kiteszi három testvér Révaiaknak, János, István és Ferencznek, érdemeiket, kik közül az első nem vala már akkor életben, a' második ujlaki várnagy, a' harmadik pedig Bátori István nádor titokneke vala; 's olly nemzetségi czimerrel díszesíti őket, mellyen égszínű mezőn helyezett koronáról emelkedő farkas egy száron nőtt három rózsát tart körmei között; melly rózsák keztejének piros színe János és István vérrrel szerzett érdemeit, a' harmadikának fejérsége pedig Ferencz nőtelenségét és polgári érdemeit jelenti. A' mehácsi csata után Ferencz, és kevés utána István is I Ferdinand részére állanak, midőn pedig az ország délszaka török járom alá került volna, a' felföldre vették magokat a' Révaiak, és Túróc vármegyébe honosodtak, a' hol Szklabinya várat nyerték I Ferdinándtól. Emlékesebbek közülök: 1) Révai Ferencz, a' II Lajos diplomájában említettett nádori titoknok, már 1541 túróc-megyei fő ispány vala; 1542 nádori helytartóvá neveztetett; megholt 1553. Gyulai Borbálától három fia maradt, Mihály, János és Ferencz. Luter Mártonnal az úrvacsora feletti tanítmány iránt levelezett, mellyre nézve ő Zvingli értelméhez hajlék. —

2) Révai Mihály, János és Ferencz testvéreivel együtt túróc-megyei örökös fő ispányságra jutott I Ferdinándnak 1561 költ diplomája által. — 3.) Révai Péter, Mihálynak fia túróc-megyei örökös és valóságos fő ispány, 1608ban, II Mátyás király megkoronázatása után, Pálfi Istvánnal együtt koronaórré tetetett. De Betlen Gábor, kezére kerítvén 1619 a' posonyi várat, a' korona törvényes őrhelyét, elvette tőlök a' rájuk bízott zálogot, mellyet csak a' nikolsburgi békekötés után adott vissza 1622. Ekkor általvette azt Betlentől Révai Péter Ecseden, és a' trencsényi várba vitte; kevés azután pedig megholt ugyan abban az esztendőben. Vesztegetes tisztsége unalmát tudományos munkálkodással úzó Révai Péter, mellynek gyümölcsei: a) De Sacrae Coronae Regni Hungariae ortu, virtute, victoria, fortuna Commentarius. b) De Monarchia et sacra Corona Regni Hungariae Centuria VII. Mind a' két munka több ízben adatott ki különféle javításokkal és hozzátételekkel.

RÉVAI (Miklós) melly vizsgálódó elmével, 's ritka tudománnyal kezdett, bámulást érdemlő iparral végrehajtott, és a' legfontosabb következással koronázott fáradozásiért, mellyeknek következássában a'

magyar nyelvet bölcselkedői elveken alapította, nagy n a k nevezte-tett; az idejebeli költők közt a' legjobbak közül valónak tartatott. Torontál várm. Szentmiklós helységben 1749 szül. A' kegyes iskolások szerzetébe állott. Miután az alsóbb iskolákat Tatában és Veszprémben tanította volna, Nagykárolyban bölcselkedést, Nyitrán theológiát tanult, 's gróf Károlyi Antaltól segítettve 1777 Bécsbe ment a' rajz- és építésmesterség tanulására. *Magyar alagyk* első könyvét Nagykárolyban 1778. adta ki, melly köz kedvességet nyert. Azután Nagyváradon, a' rajz-és építésmesterség ujonnan alapított tanítói székét nyerte, eszt. mulva pedig az itteni academiában bölcselkedés főtanítója lett. 1780 Maria Theresia halálára tartott halotti beszéd-jével jeles hirre kapott. Ezen hivatalát 1781 letette, 's mint nevelő Bécsben és Gräczben lakott, de 1784 Posenba ment, hogy ott, a' *Hirmondo* cz. ujságot folytassa. Ezután addig kéziratban hevert magyar költemények gyűjteményét adta ki e' cz. alatt: *Magyar költeményes gyűjtemény*, Győrben 1786, és Posenban 1787—9 6 dar., melly Faludi, Orczy, Barcsay, 's ön maga verseit foglalta magában. Elegyes versei 3 könyv alagykából, 's 1 könyv jobbára szerelmes dallokból állanak. 1780 a' győri gymnasiumban rajz-és építésmesterség tanítója lett. 1790 *A' hazatért magyar koronának ünnepére* irt versei igen nagy figyelmet gerjesztettek: ezek a' *Magyar Orpheus* 1 dar. 218 l. is kinyomattak. Barátitól kéretve és segítettve, 2 könyvből álló latin alagykát, 's Maria Theresia halálára írott beszédjét, e' cz. alatt: *Latina* Győrben 1792 kiadta. Szerzetesi köteleztetése alól 1794 felszabadította a' pápa, 1796 tanítói hivataljáról lemondott, hogy a' magyar nyelvvizsgálására több időt nyerjen. Az 1800 nagyobb részét Paintner prépost barátjánál Rátothoa töltötte, hogy a' sok éjjelezés, és egy halálos nyavalya által megromlott egészségét helyreálithassa, melly idő alatt készült latin alagykát *Carmina quaedam* czim alatt 1801 Sopronban adta ki. A' Vályi iskolai magyar grammatikája áltnézés és megítélés végett; új grammatika kidolgozása pedig, a' magyar kir. Helytartó tanács által reá bízott. Vályi holta után, magyar nyelvtanítóságot kapott a' pesti egyetemen 1802; mindég óhajtott ezen pályát Révai, most hát teljes erejét arra fordította, hogy a' köz várakozásnak megfelelően. Nyelvvizsgáló két főmunkáji 1) *Antiquitates literaturae hungaricae commentario gram. illustratae*: az 1 dar. 1803 Pesten jött ki, a' második és harmadik pedig mind eddig kéziratban hever; 2) *Elaboratio grammatica hungarica*. Pesth. 1803—6 2 dar. a' harmadik kéziratban van még. Mi előtt minden munkáit kiadhatta volna Révai, száraz betegségben meghalt. Nevezett kézíratain kívül, híres tudós tanítványa Horváth István Ur, a' magyar nemzeti museum könyvtárnokja még következő kézíratait birja: 1) *a' magyar nyelvtud. rövid előadását*; 2.) *A' napkeleti nyelvekkel atyafias magyar szók tárá*; 3.) *A' magyar nyelv tudományos történeteit, Chrestomathiaját, írásmód szabásait, 's a' görög, franczia és német lantos költőkből való fordításait*. Az Ilias első könyve fordítását, az erdélyi museumban Helmecki tette közönséggessé. Révai tudományos rendszere, a' legjobb magyar írók által legigazabbnak és célirányosabbnak esmertetett, ámbár Versegi későbbben annyira vitte a' dolgot, hogy a' magyar iskolákban az ő tudományos rendszere véte-tett bé. Révai szeretetre méltó characterrel bírt, rettenthetetlen hazafi, tüzes és hatalmas hitvitató, 's holtig példátlan szorgalma volt. Önmaga által leirt e' cz. caractere: *Magam képe*, igen jeles.

REVAL, Esthland orosz kormánykerületnek fővárosa a' finni tengeröblnél, 1824 a' keleti tengeri hadi erőek táborhelyévé 's a' kronstadti hadi hajóserg horgonyhelyévé alkotott kikötővel. Igen megerősített hely; magából a' városból, szűk 's rendetlen utszáival, a' káptalanhegyből 's 2 külső városból áll; 1600 háza, luth. tem-